

Юлія МИКИТЮК

д. ф., доцент кафедри менеджменту,
публічного управління та персоналу, ЗУНУ

Ірина ТРУШ

д. ф., доцент кафедри менеджменту,
публічного управління та персоналу, ЗУНУ

УПРАВЛІННЯ ЕФЕКТИВНІСТЮ ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ

В умовах трансформації економіки, геополітичної нестабільності, технологічного прогресу та змін у світовій інвестиційній політиці ефективне управління інноваційно-інвестиційною діяльністю підприємств стає ключовим фактором їхньої конкурентоспроможності та довгострокового розвитку. Саме інновації, підтримані адекватними інвестиціями, дозволяють підприємствам адаптуватися до нових викликів, створювати унікальні продукти, оптимізувати виробництво та формувати нові ринки.

Інноваційно-інвестиційна діяльність – це процес залучення й використання фінансових, матеріальних та інтелектуальних ресурсів з метою розробки, впровадження й комерціалізації нововведень, що забезпечують зростання ефективності функціонування підприємства. Вона включає два взаємозалежних компоненти: інноваційну діяльність (створення й впровадження нових технологій, продукції, послуг, організаційних рішень) та інвестиційну діяльність (забезпечення фінансування інновацій через капітальні вкладення, венчурні інвестиції, гранти тощо). Ефективність інноваційно-інвестиційної діяльності визначається як співвідношення результатів (економічних, соціальних, технологічних) до витрат ресурсів, необхідних для їх досягнення [1].

Для управління ефективністю інноваційно-інвестиційної діяльності використовується комплексна система показників. Зокрема, фінансові показники (NPV, IRR, PI), технологічні (рівень новизни впроваджуваних технологій, частка витрат на R&D,

кількість впроваджених патентів), організаційні (час впровадження інновацій, рівень адаптивності до зовнішніх змін, ефективність управлінських рішень у рамках проектів). Наприклад, розрахунок чистої приведеної вартості (NPV) дозволяє оцінити доцільність інноваційного проекту за формулою:

$$NPV = \sum_{t=1}^T \frac{CF_t}{(1+r)^t} - IC,$$

де CF_t – грошовий потік у періоді t , r – ставка дисконту, IC – початкові інвестиційні витрати.

Підприємства зіштовхуються з низкою викликів: глобальні ризики (пандемії, війни, енергетичні кризи), фінансові обмеження (зростання вартості капіталу), інституційна нестабільність (нестабільне правове поле), нестача інноваційної інфраструктури та дефіцит кваліфікованих кадрів. Ці чинники ускладнюють управління інноваційно-інвестиційними процесами та вимагають нових підходів [2].

Ефективне управління в таких умовах передбачає адаптивність, ризик-орієнтованість, інтеграцію інноваційної та інвестиційної стратегій, цифровізацію управлінських процесів та формування партнерських мереж. Лише ті підприємства, які здатні інтегрувати інновації в усі бізнес-процеси, забезпечити раціональне інвестування й сформувати стійку інноваційну екосистему, зможуть забезпечити стабільне зростання та стати лідерами ринку. У цьому контексті інноваційно-інвестиційна діяльність виступає не лише як інструмент розвитку, а й як механізм виживання в умовах глобальних викликів.

В умовах динамічного розвитку технологій та постійних змін на ринках ефективне управління інноваційно-інвестиційною діяльністю є запорукою конкурентної переваги підприємства. Це не лише питання вибору інновацій чи інвестування в окремі проекти, а й системна управлінська задача, що охоплює стратегічне бачення, гнучке планування, фінансову стійкість і здатність до трансформації. Комплексне оцінювання ефективності, впровадження сучасних цифрових інструментів, формування

команди професіоналів, здатних працювати в умовах невизначеності, – усе це створює передумови для сталого розвитку бізнесу. Успішні підприємства сьогодні – це ті, що не лише вкладають у новації, але й вміють керувати ризиками, прогнозувати майбутнє та знаходити нові можливості в нестабільності. Саме тому управління ефективністю інноваційно-інвестиційної діяльності повинно стати невід’ємною частиною загальної стратегії підприємства.

Окрім загальних стратегічних і тактичних підходів до управління інноваційно-інвестиційною діяльністю, особливої уваги потребує впровадження сучасних інструментів оцінки ефективності й прийняття рішень. Так, підприємства дедалі активніше використовують бізнес-аналітику, штучний інтелект і моделі прогнозування для виявлення потенційно прибуткових інноваційних проєктів. Це дозволяє ще на етапі планування оцінити ймовірність успішності проєкту, врахувати ринкові тренди, поведінку споживачів, а також оптимізувати розподіл інвестиційних ресурсів.

Інноваційна активність повинна мати постійну підтримку не лише фінансову, а й організаційну. Важливо забезпечити функціонування внутрішніх підрозділів з управління інноваціями, створення корпоративних інкубаторів, лабораторій, R&D-центрів, що дає змогу підприємству постійно генерувати нові ідеї та втілювати їх у практику. Водночас, ефективність таких структур значною мірою залежить від якості управлінських рішень, налагоджених комунікацій між відділами, рівня автономії інноваційних команд та наявності гнучких механізмів фінансування їх діяльності.

Ще одним важливим аспектом є залучення зовнішніх інвесторів і партнерів. У сучасному світі дедалі більше значення мають механізми державно-приватного партнерства, залучення грантів, участь у міжнародних інноваційних програмах, доступ до фондів венчурного капіталу. Для успішного залучення таких ресурсів підприємства мають демонструвати високу інституційну

спроможність, прозорість фінансової звітності, ефективну систему ризик-менеджменту та наявність чітко окресленої інноваційної стратегії [3].

Також варто відзначити зростання ролі ESG-факторів (екологічних, соціальних і управлінських критеріїв) у визначенні пріоритетів інноваційно-інвестиційної діяльності. Підприємства, які активно впроваджують екологічні інновації, розвивають соціальну відповідальність та вдосконалюють систему корпоративного управління, мають вищі шанси отримати підтримку інвесторів, підвищити свою репутацію та забезпечити довгострокову вартість бізнесу.

Управління ефективністю інноваційно-інвестиційної діяльності в умовах сучасних викликів є складним, багаторівневим процесом, що потребує постійного вдосконалення, інтеграції новітніх технологій, стратегічного мислення та глибокого розуміння ринкових процесів. Системне впровадження цих підходів дозволяє підприємствам не лише зберегти стабільність у складних умовах, а й використовувати турбулентність середовища як джерело нових можливостей для інноваційного прориву.

Список використаних джерел

1. Герасимчук З. В., Кузьмін О. Є., Чорноус Н. В. Інноваційний менеджмент: підручник. Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 2021. 384 с.
2. Ільчук В. П., Шпак Н. О. Інвестиційний менеджмент: сучасні аспекти теорії та практики: навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2023. 412 с.
3. Микитюк П. П., Брич В. Я., Микитюк Ю. І., Труш І. М. Управління проектами: підручник. [для студ. вищ. навч. закл.]. Тернопіль, 2021. 400 с. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/handle/316497/27985>